EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.9.1.
COM(2022) 433 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Második éves jelentés az Unióba irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágításáról

{SWD(2022) 219 final}

BEVEZETÉS

Ez a jelentés az Európai Bizottság második éves jelentése az Unióba irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések (FDI) átvilágítási keretének létrehozásáról szóló uniós rendelet (FDI-rendelet) alkalmazásáról.

A jelentés a 2021. évet fedi le,[1] és biztosítja az átláthatóságot a közvetlen külföldi tőkebefektetések EU-n belüli átvilágításának megvalósítása, valamint a nemzeti átvilágítási mechanizmusok kialakítása tekintetében. Elősegíti az Unió elszámoltathatóságát egy olyan területen, ahol – tekintettel a szóban forgó biztonsági érdekekre – az egyes ügyletek átláthatóságának biztosítása nem lehetséges, és nem is helyénvaló.

A jelentés a 27 tagállam által benyújtott jelentéseken és más forrásokon alapul, és négy fejezetből áll:

- 1. fejezet: az EU-ba irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések adatai és tendenciái,
- 2. fejezet: jogalkotási fejlemények a tagállamokban,
- 3. fejezet: a tagállamok aktivitása a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása területén,
- 4. fejezet: uniós együttműködés a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása területén.

Ez az éves jelentés a kettős felhasználású termékek kivitelének ellenőrzéséről szóló éves jelentéssel egyidejűleg kerül elfogadásra. A közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása és az exportellenőrzés egyaránt fontos eszköze annak, hogy a kereskedelem és a befektetések stratégiai ellenőrzése elősegítse a biztonságot az Európai Unión belül.

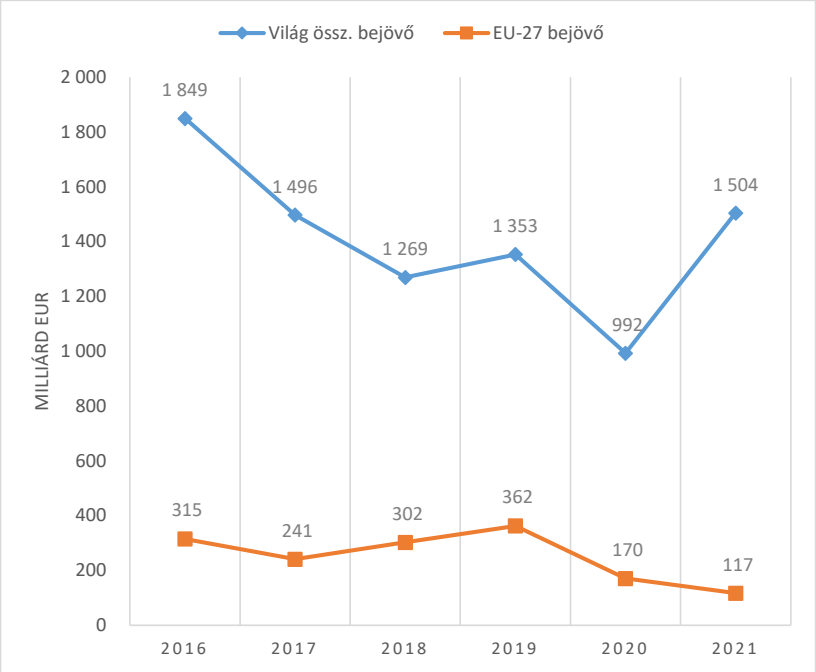
[1] Az első éves jelentés rövidebb időszakra vonatkozott (2020. október 11. – 2021. június 30.). Tehát a két jelentés tárgyidőszaka átfedi egymást, a június 1-jétől 30-ig tartó időszakra mindkét jelentés kiterjed.

1. FEJEZET: AZ EURÓPAI UNIÓBA IRÁNYULÓ KÖZVETLEN KÜLFÖLDI TŐKEBEFEKTETÉSEK – TENDENCIÁK ÉS ADATOK

Globális szinten a közvetlen külföldi tőkebefektetések 2021-ben újult erőre kaptak a Covid19-világjárvány miatti 2020. évi lassulás után. Az egész világot tekintve a beáramló tőkebefektetések 2021-ben 1,5 billió EUR-t tettek ki (**1. ábra**), amely 2020-hoz képest 52%-os, a Covid19-világjárvány előtti (2019-es) szinthez viszonyítva pedig 11%-os növekedés.

Az EU a 2021-es globális fellendülésből 117 milliárd EUR értékű bejövő közvetlen külföldi tőkebefektetéssel vette ki a részét, amely az összesített világszintű adaton belül 8%-ot képvisel (2019-ben ez a részesedés 27% volt); ez 31%-os visszaesés a 2020. évi szintekhez, és 68%-os visszaesés 2019-hez képest. Az EU adatai mögött az Írországba, a Németországba és a Luxemburgba irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések csökkenése, valamint a hollandiai tőkebefektetések visszaesése áll.[2]

1. ábra: Befelé irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések az EU-ban és világszinten

Forrás: az OECD 2022. április 29-én kivonatolt adatai Az adatok a befelé irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetésekre vonatkoznak

A 2021. évben – a befelé irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések összesített volumenének csökkenése ellenére – az erős részvénypiacok és az üzleti életen belüli bizalom helyreállása világszinten mind a fúziók és a felvásárlások, mind pedig a zöldmezős ügyletek esetében növekedést eredményezett, ugyanakkor az EU-27-ben ez a folyamat még nem indult be[3] (**1. ábra**).

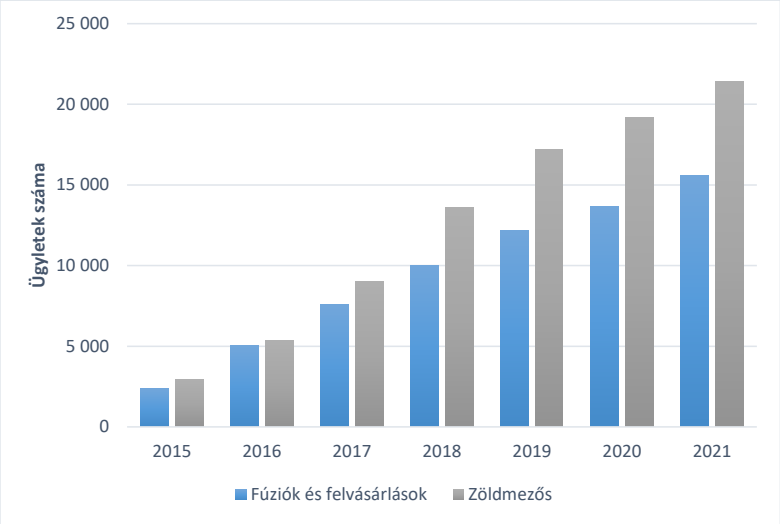
[2] OECD: FDI IN FIGURES, 2022. április.
[3] Pitchbook: Global M&A report, 2021.

AZ EU-ban a felvásárlások és a zöldmezős beruházások száma 2020-hoz viszonyítva 32%-kal, illetve 12%-kal nőtt.[4]

A felvásárlások ugyanakkor 9%-kal elmaradtak a 2019-es szinttől. A zöldmezős beruházások esetében a különbség a világjárvány előtti évhez képest –39%.

Az EU-27-be irányuló külföldi ügyletek kumulált mennyiségében tapasztalható növekedés (az elmúlt öt évben évi több mint 2100 felvásárlás és 3200 zöldmezős beruházás) arról tanúskodik, hogy az EU-tagállamok a Covid19-világjárvány miatti lassulás ellenére továbbra is nyitottak a külföldi tőkebefektetések előtt (**2. ábra**).

2. ábra: Az EU-27-be irányuló ügyletek éves kumulált száma, 2015–2021

Forrás: a Közös Kutatóközpont számításai a Bureau van Dijk 2022. február 22-én kivonatolt adatai alapján. A 2015. évi adat a befelé irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések 2015. évi mennyiségét jelenti, míg az utána következő évek adatai kumulált éves adatok

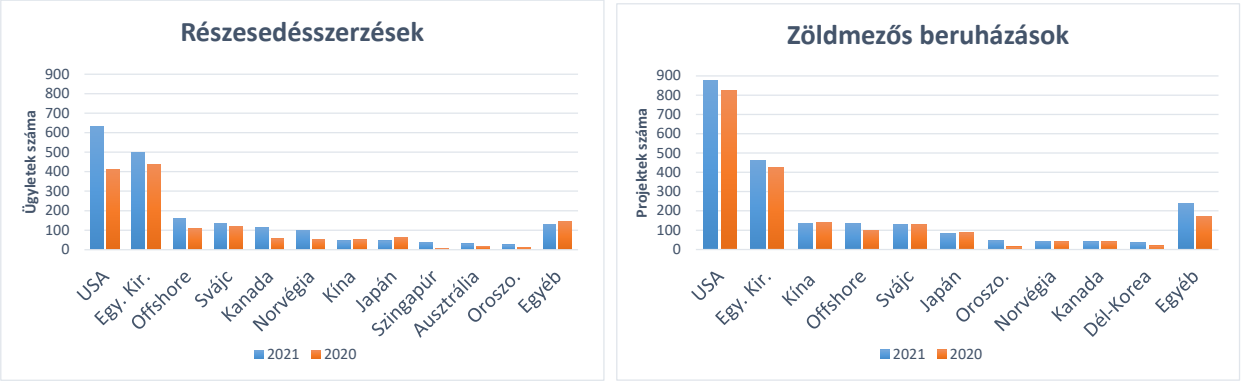
A külföldi joghatóságok szerinti bontású éves adatok arról tanúskodnak, hogy 2021-ben a legtöbb származási ország esetében növekedés következett be az ügyletek és a projektek számában (**3. ábra**). A külföldi befektető országok rangsorában az USA állt az élen 2021-ben az összes felvásárlás 32,3%-ával és az összes zöldmezős beruházás 39,4%-ával, a második hely pedig az Egyesült Királyságé volt 25,6%-kal, illetve 20,9%-kal. Kivételt képez azonban például Kína és Japán, ezek az országok elmaradtak a 2020. évi szinttől. Külön figyelmet érdemel Kína esete: az ország 2021-ben a külföldi felvásárlások 2,3%-át (szemben a 2020-as 3,4%-kal) és a zöldmezős beruházások 6%-át (szemben a 2020-as 7,1%-kal) tudhatta magáénak, tehát elmaradt a fellendülés,

[4] GLOSSZÁRIUM: A jelentés szövegében a „*külföldi befektető*” kifejezés minden olyan nem uniós jogalanyt (gazdasági társaságot vagy természetes személyt) jelöl, amely vagy aki az EU-ban tőkerészesedést szerez vagy zöldmezős beruházást kezdeményez. A „*külföldi*” és a „*nem uniós*” kifejezés jelentése azonos. „*Felvásárlás*” alatt mindig az uniós vállalkozásokban való részesedésszerzést értjük, függetlenül attól, hogy fúzióról, a szó szoros értelmében vett felvásárlásról, vagy pedig 50% alatti, de 10%-ot meghaladó mértékű részesedésszerzésről van-e szó, míg „*ügylet*” alatt a felvásárlások és a zöldmezős beruházások összessége értendő. A „külföldi ügylet” olyan műveletet jelent, amelyben a befektető tényleges tulajdonosa az EU-n kívül található. A tényleges tulajdonos az a jogalany, aki vagy amely közvetlenül vagy közvetve legalább 50,01 százalékos részesedéssel rendelkezik a közvetlen befektetőben.

amely a több nagy volumenű fúzió/felvásárlás és zöldmezős beruházás bejelentése alapján várható lett volna, és amelynek hatására 2021-re 9 milliárd EUR-ra nőtt volna a kínai tőkebefektetések értéke (a 2020. évi 6,5 milliárd EUR-ról).

A kínai befektetésekre 2021-ben a kínai tőkekorlátozások szigorodása és a tőkebefektetések egyes központi szerepű ágazatokban való összpontosulása egyaránt kedvezőtlenül hatott.[5] Miközben a felvásárlások és a részesedésszerzések 2021-ben a legtöbb joghatóság esetében elérték, néhány esetben pedig túl is lépték a Covid19-világjárvány előtti (2019-es) szintet,[6] a zöldmezős beruházások még elmaradtak a 2019. évi szinttől. Kivételt ez alól egyedül az offshore országok[7] (2021-ben összesen 133 projekt, szemben a 2019-es 106-tal), valamint Oroszország[8] (2021-ben 46 projekt, szemben a 2019-es 20-szal) képeznek.

3. ábra: A részesedésszerzések (balra) és a zöldmezős beruházások (jobbra) száma 2021-ben és 2020-ban, külföldi joghatóságok szerinti bontásban (a tíz legnagyobb befektető joghatóság)*

Forrás: a Közös Kutatóközpont számításai a Bureau van Dijk 2022. február 22-én kivonatolt adatai alapján. „Offshore”: offshore pénzügyi központok.[9] Egyéb: a világ összes többi joghatósága együttvéve. (*) Az uniós vállalkozás tőkéjének 10%-át meghaladó mértékű részesedésszerzések.

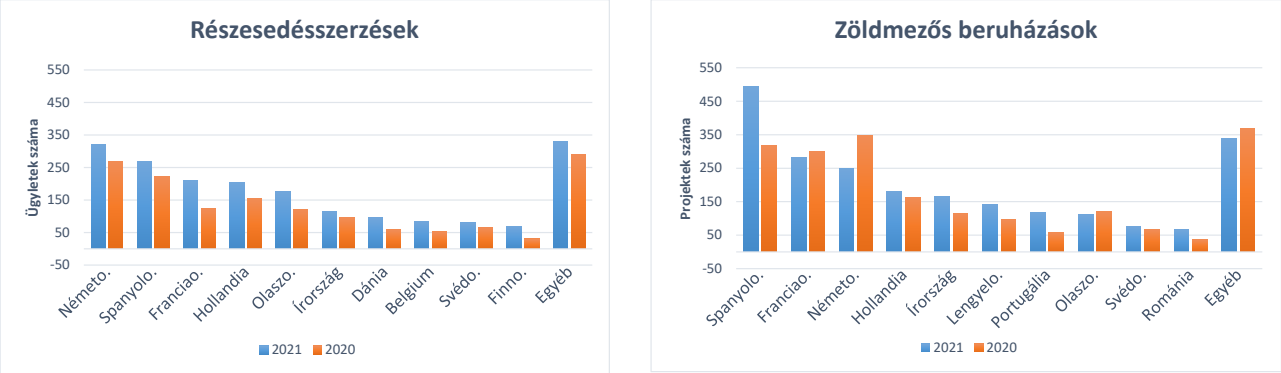
Annak ellenére, hogy a 2022. év kapcsán az elemzők eredetileg derűlátóak voltak, kiindulva abból, hogy a világjárvány mélypontját már magunk mögött hagytuk, a remények az Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított, indokolatlan orosz agresszió nyomán bizonytalanná vált üzleti környezetben gyorsan szertefoszlani látszanak. Az energia- és a nyersanyagköltségek meredek emelkedésének gazdasági hatása (amely az energiaárak tekintetében részben már az invázió előtt is érzékelhető volt), az ellátási láncokban – főként a kritikus nyersanyagok és technológiák terén – tapasztalt zavarok mértéke, valamint a globális gazdasági aktivitás és a világkereskedelem gyengülése egyaránt kihat az EU-ba irányuló tőkebefektetések lendületére. Ezeket a

[5] Lásd a Rhodium elemzését a kínai befektetésekről (2022).
[6] Például az USA, az offshore országok, Kanada és Norvégia esetében.
[7] A fúziók/felvásárlások és a zöldmezős beruházások számát tekintve a legfontosabb offshore országok a következők (betűrend szerint): Bermuda, a Brit Virgin-szigetek, a Csatorna-szigetek (Egyesült Királyság), a Kajmán-szigetek és Mauritius. Az offshore pénzügyi központok teljes listáját lásd például az „Üdvözöljük a közvetlen külföldi befektetéseket, ugyanakkor biztosítjuk alapvető érdekeink védelmét” című bizottsági közleményhez kapcsolódó bizottsági szolgálati munkadokumentumban, 2019. március 13., SWD(2019) 108 final.
[8] További információk az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum „Orosz tőkerészesedés Európában (EU-27)” című szakaszában találhatók.
[9] Lásd a 7. lábjegyzetet.

következményeket még nem sikerült teljes mértékben értékelni, de úgy tűnik, hogy az eredetileg optimista 2022. évi várakozásokat a későbbiekben várhatóan lefelé kell majd korrigálni.

Az EU egyes tagállamait tekintve a külföldi ügyletek 2021-ben széles körű újjáéledést mutattak 2020-hoz képest (**4. ábra**). A legnépszerűbb célország 2021-ben Németország volt, amely a külföldi befektetők által végrehajtott összes felvásárlás 16,4%-át vonzotta, és 2020-hoz képest 20%-kal volt képes növelni az ügyletek számát. A külföldi ügyletek rangsorában a következő helyeket Spanyolország, Franciaország és Hollandia foglalta el rendre 13,8, 10,7 és 10,5%-kal és az előző évhez képest két számjegyű éves növekedéssel. A zöldmezős beruházások esetében 2021-ben Spanyolország volt a legkedveltebb célpont az összes ilyen beruházás 22,2%-ával, a következő két helyet pedig Franciaország (12,7%) és Németország (11,2%) foglalta el. A zöldmezős beruházásokat fogadó országok rangsorának első tíz helyezettje közül ebben a legutóbb említett két országban, valamint Olaszországban nem következett be 2021-ben jelentős fellendülés 2020-hoz viszonyítva a külföldi projektek számában.[10]

4. ábra: A részesedésszerzések (balra) és a zöldmezős beruházások (jobbra) száma 2021-ben és 2020-ban, a fogadó országok szerinti bontásban (a tíz legnagyobb uniós célország)*

Forrás: a Közös Kutatóközpont számításai a Bureau van Dijk 2022. február 22-én kivonatolt adatai alapján. Az „Egyéb" kategória az összes többi EU-tagállamot foglalja magában. (*) Az uniós vállalkozás tőkéjének 10%-át meghaladó mértékű részesedésszerzések.

A külföldi befektetők által megcélzott gazdasági ágazatok részletesebb elemzése azt mutatja, hogy az EU-ba irányuló külföldi tőkebefektetések fellendülését elsősorban az információs és kommunikációs technológiák (IKT) ágazatában és a feldolgozóiparban végrehajtott tőkebefektetések határozzák meg (**5. ábra**[11]). A 2021. évben az IKT-szektor az első helyet foglalta el a felvásárlások és a másodikat (a kiskereskedelem mögött) a zöldmezős beruházások terén: az új felvásárlásoknak 30%-át, az új zöldmezős beruházásoknak pedig 15,4%-át vonzotta, és ezzel 34%-os, illetve 15%-os növekedést ért el 2020-hoz képest. Ezt követte a feldolgozóipar az összes külföldi felvásárlás 25,9%-ával és a külföldi zöldmezős beruházások 12%-ával, amelyek mögött 38%-os, illetve 12%-os növekedés van az előző évi adathoz képest.

[10] Az „Egyéb" országcsoport esetében a zöldmezős beruházások fellendülése mögött elsősorban Magyarország, a Cseh Köztársaság és Görögország adatai állnak. A 2021. évben Magyarország az EU-ba irányuló összes külföldi zöldmezős beruházás 2,4%-át fogadta, ezzel 38%-os növekedést ért el 2020-hoz képest. A növekedés mértéke 2021-ben a Cseh Köztársaságban (az összes külföldi zöldmezős beruházás 1,5%-a) 50%, Görögországban (1,4%) pedig 63% volt 2020-hoz viszonyítva.

[11] Az alkalmazott kategóriák a NACE Rev. 2 alapkategóriáin alapulnak, lásd: https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2

A külföldi ügyletek a fő gazdasági ágazatok mindegyikében új lendületet kaptak 2020-hoz viszonyítva, és elérték, bizonyos kategóriákban pedig túl is lépték a Covid19-világjárvány előtti szintet. A részesedésszerzések esetében egyebek mellett az IKT, a szakmai és tudományos tevékenység, valamint az építőipar érte el a 2019-es szintet (a 2021-es adat rendre 27%-os, 8,3%-os és 10%-os növekedést mutat 2019-hez képest). Ezzel szemben a zöldmezős beruházások reziliensebbnek mutatkoznak a fellendülés tekintetében.

A turizmus-vendéglátás ágazat kivételével a zöldmezős beruházások 2021-ben még elmaradtak a 2019-es szintektől, bár a 2020. évi mélyponthoz képest javulást mutattak.

5. ábra: A felvásárlások (balra) és a zöldmezős beruházások (jobbra) száma 2021-ben és 2020-ban, a NACE nemzetgazdasági ágai szerinti bontásban (az öt legnagyobb kategória)

Forrás: a Közös Kutatóközpont számításai a Bureau van Dijk 2022. február 22-én kivonatolt adatai alapján. SZTM: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (NACE Rev.2 M nemzetgazdasági ág), ebbe a kategóriába tartoznak egyebek mellett a K+F-létesítmények. IKT: információ, kommunikáció (NACE Rev.2 J nemzetgazdasági ág).

További részletek

A fentiekben bemutatott adatokkal kapcsolatban a jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum 1. szakasza szolgál további részletekkel. Az ott megadott további adatok a tagállamonkénti és gazdasági ágazatonkénti hatásra és fellendülésre, az EU-ban aktív külföldi befektetők honosságára, valamint a külföldi államoknak az EU-ba irányuló külföldi tőkebefektetésekben játszott szerepére vonatkoznak.

2. FEJEZET: JOGALKOTÁSI FEJLEMÉNYEK A TAGÁLLAMOKBAN 2021-BEN

Az FDI-rendelet és az EU-tagállamok átvilágítási mechanizmusai a közvetlen külföldi tőkebefektetések terén

Bár az FDI-rendelet nem írja elő a tagállamok számára nemzeti átvilágítási mechanizmusok létrehozását,[12] az Európai Bizottság politikai és szakértői szinten folyamatosan bátorítja a tagállamokat a nemzeti átvilágítási mechanizmusok tervezésére, létrehozására és bevezetésére. Az Európai Bizottság 2020-ban iránymutatást bocsátott ki a tagállamok számára arról, hogy az EU-t érő népegészségügyi válsághelyzetekben és a gazdasági sebezhetőségek kapcsán hogyan alkalmazzák FDI átvilágítási mechanizmusaikat,[13] 2022-ben pedig arról, hogy hogyan kezeljék az Oroszországból és a Fehéroroszországból származó közvetlen külföldi tőkebefektetéseket,[14] és ezekben felszólította a tagállamokat a teljes körű átvilágítási mechanizmus létrehozására.

Az Európai Bizottság tevékenyen törekszik az ez irányú fejlesztések előmozdítására minden tagállamban, a folyamatban lévő munka segítésére, valamint a nemzeti jogalkotási eljárások összehangolására. Az Európai Bizottság 2021-ben mindvégig technikai és szakpolitikai iránymutatással, technikai szintű találkozókkal és a bevált megoldások cseréjére is kiterjedő információcserével segítette a tagállamokat.

Mindazonáltal e rendszeres együttműködés és a nemzeti átvilágítási mechanizmusok közötti lényeges hasonlóságok ellenére jelentős eltérések mutatkoznak az egyes tagállamok között a tőkebefektetések hivatalos átvilágításának tartalma, az alkalmazandó határidők, az ágazati lefedettség, a bejelentési követelmények és egyéb elemek tekintetében. Ennek megfelelően az

---

[12] Az FDI-rendelet 3. cikke ugyanakkor kötelezi a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítására szolgáló mechanizmussal rendelkező uniós tagállamokat annak biztosítására, hogy a mechanizmus:
• határidőket határozzon meg,
• átlátható és megkülönböztetésmentes legyen,
• lehetővé tegye más tagállamok észrevételeinek és a Bizottság véleményének figyelembevételét,
• lehetővé tegye az érintett felek számára, hogy jogorvoslatért folyamodjanak az FDI-átvilágítást végző hatóságok számukra kedvezőtlen tartalmú határozatai ellen,
• olyan intézkedéseket tartson fenn, amelyek megakadályozzák az FDI átvilágítási mechanizmusok és a kapcsolódó határozatok kijátszását.

[13] Iránymutatás a tagállamoknak: Közvetlen külföldi tőkebefektetések, a harmadik országokból származó tőke szabad mozgása és Európa stratégiai eszközeinek védelme az (EU) 2019/452 rendelet (a közvetlen külföldi befektetések átvilágításáról szóló rendelet) alkalmazásának megkezdése előtt (EUHL C 99. I, 2020.3.26., 1–5. o.): „*[...] az Európai Bizottság felszólítja a tagállamokat a következőkre:*
– már most teljeskörűen alkalmazzák a közvetlen külföldi befektetésekre vonatkozó átvilágítási mechanizmusokat, az uniós jogi keretnek megfelelően maradéktalanul figyelembe véve a kritikus egészségügyi infrastruktúrákat, a kritikus inputokkal való ellátottságot és az egyéb kritikus ágazatokat fenyegető kockázatokat,
– azok a tagállamok, amelyek jelenleg nem rendelkeznek átvilágítási mechanizmussal, vagy amelyek átvilágítási mechanizmusa nem fedi le az összes releváns ügyletet, hozzanak létre teljes körű átvilágítási mechanizmust, és eközben használjanak ki minden egyéb rendelkezésre álló lehetőséget azon esetek kezelése céljából, amikor egy adott vállalkozás, infrastruktúra vagy technológia megvásárlása vagy az ezek fölötti ellenőrzés megszerzése biztonsági vagy közrendi kockázatot jelenthet az EU-ban, ideértve a kritikus egészségügyi infrastruktúrákat és a kritikus inputokkal való ellátottságot fenyegető kockázatokat is.”

[14] A Bizottság közleménye: Iránymutatás a tagállamok számára az Oroszországból és Belaruszból származó közvetlen külföldi befektetésekről az Ukrajna elleni katonai agresszióra és a szankciókról szóló közelmúltbeli tanácsi rendeletekben meghatározott korlátozó intézkedésekre tekintettel (EUHL C 151. I, 2022.4.6., 1–12. o.).

Európai Bizottság továbbra is elkötelezett amellett, hogy támogassa a nemzeti átvilágítási mechanizmusok összehangolását, és arra számít, hogy hamarosan mind a 27 tagállam működő FDI átvilágítási mechanizmussal rendelkezik majd.

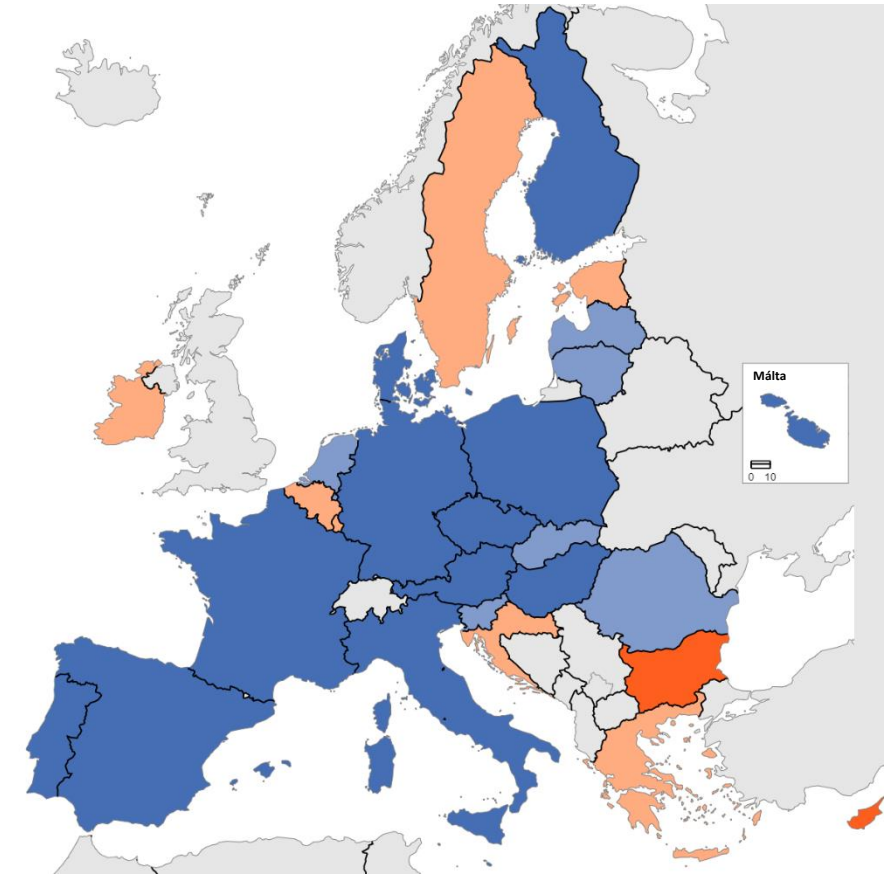
A mind a 27 tagállamban alkalmazott nemzeti átvilágítási mechanizmus szükséges feltétele annak, hogy az Unió védve legyen a harmadik országokból származó, potenciálisan kockázatos külföldi tőkebefektetésekkel szemben. Emellett azt is biztosítja, hogy mind a 27 tagállam és az Európai Bizottság egyaránt átvilágítsa az érintett közvetlen külföldi tőkebefektetéseket, védve ezáltal a tagállamok és az Unió kollektív biztonságát, valamint az egységes piac biztonságát és az általa lehetővé tett rendkívül magas szintű gazdasági integrációt.

Az átvilágítási mechanizmussal rendelkező vagy annak létrehozásán dolgozó tagállamok áttekintése

A világjárvány és a globális ellátási láncok nemrégiben tapasztalt zavarai a figyelem középpontjába állították egyes gazdasági ágazatok, például az egészségügy vagy az energiaágazat kritikus fontosságát. Ennek nyomán számos EU-tagállam vagy új nemzeti átvilágítási mechanizmust hozott létre, vagy pedig aktualizálta és bővítette a már létező mechanizmusát. A 2021. évben három tagállam döntött új mechanizmus létrehozásáról, és hat tagállam módosította már meglévő mechanizmusát. A 2021. év végéig hét tagállam kezdett egyeztetéseket vagy indított jogalkotási eljárást a nemzeti átvilágítási mechanizmus létrehozása érdekében. Összességében 2021-ben az összes EU-tagállam kétharmada rendelkezett működő átvilágítási mechanizmussal. A közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása egyre inkább lendületbe jön az EU-ban.

Az alábbi térkép áttekintést ad az EU-tagállamok jogalkotási helyzetéről.

Átvilágítási mechanizmussal rendelkező, illetve jogalkotási tevékenységet végző tagállamok
(2022. júniusi állapot)

Közigazgatási határok: ©EuroGeographics ©UN-FAO ©Turkstat
Térképészet: Eurostat – IMAGE, 05/2022

Átvilágítási mechanizmussal rendelkező tagállamok
Átvilágítási mechanizmusukat felülvizsgáló tagállamok
Átvilágítási mechanizmussal nem rendelkező, de annak bevezetését tervező/előkészítő tagállamok
Átvilágítási mechanizmussal nem rendelkező, annak létrehozásán nem dolgozó tagállamok

A tagállamok bejelentései az Európai Bizottságnak

Fejlemények az EU-tagállamokban 2021-ben – FDI átvilágítási mechanizmusok

A 27 EU-tagállam közül 25:

- már rendelkezik működő FDI átvilágítási mechanizmussal, vagy
- új nemzeti FDI átvilágítási mechanizmust fogadott el, vagy
- módosította meglévő mechanizmusát, vagy
- olyan egyeztetéseket vagy jogalkotási eljárást kezdeményezett, amely várhatóan új mechanizmus létrehozását vagy a meglévő mechanizmus módosítását eredményezi.

Az alábbi táblázat áttekintést ad a 27 tagállam jogalkotásának helyzetéről és a 2021. évi fejleményekről.[15]

Már rendelkezik működő FDI átvilágítási mechanizmussal	Ausztria, Finnország, Lengyelország, Málta, Portugália, Spanyolország, Szlovénia
Módosította meglévő mechanizmusát	Franciaország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Németország, Olaszország
Olyan egyeztetéseket vagy jogalkotási eljárást kezdeményezett, amely várhatóan a meglévő mechanizmus módosítását eredményezi	Hollandia, Románia
Új nemzeti FDI átvilágítási mechanizmust fogadott el	Csehország, Dánia, Szlovákia
Olyan egyeztetéseket vagy jogalkotási eljárást kezdeményezett, amely várhatóan új mechanizmus létrehozását eredményezi	Belgium, Észtország, Görögország, Horvátország, Írország, Luxemburg, Svédország
Nyilvánosan nem jelentett be folyamatban lévő kezdeményezést	Bulgária, Ciprus

A nemzeti jogi szabályozás legtöbb módosítása három témakör körül forgott: az átvilágítási eljárások korszerűsítése, a lefedett gazdasági ágazatok körének bővítése, valamint a nemzeti mechanizmusok érvényességének meghosszabbítása. Például **Franciaország** csökkentette azt a küszöbértéket, amely felett a nem uniós befektetők tőkebefektetéseit átvilágítják, és bevezette azt a követelményt, hogy a befektetőknek a többi dokumentum mellett a B típusú uniós bejelentőlapot[16] is be kell nyújtaniuk. **Németország** több eljárási módosítással élt (például 16 új ügycsoportot[17] határozott meg a kialakulóban lévő és az érzékeny technológiák területén), új küszöbértéket vezetett be a bejelentésköteles részesedés- és szavazatijog-szerzések vonatkozásában, és új követelményeket határozott meg a befektetők számára. **Olaszország** kiterjesztette meglévő átvilágítási mechanizmusának alkalmazási területét. **Lettország** egyebek mellett bővítette a nemzeti hatóságoknak a befektetőktől kérhető kiegészítő információkkal kapcsolatos hatáskörét. **Litvánia** egyebek mellett kiigazította a fontosnak ítélt vállalkozások és stratégiai infrastruktúrák jegyzékét. **Magyarország** bővítette az irányadó jogszabályban azon tevékenységek körét, amelyek folytatása esetén a célvállalkozás köteles bejelenteni a tervezett ügyletet. Végezetül több tagállam is jelezte, hogy tervezi meglévő mechanizmusának módosítását.

A tagállamok nemzeti átvilágítási mechanizmusaira vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos jogalkotási fejleményekről további információkat a jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmaz. Emellett a Bizottság jegyzéket vezet a nemzeti jogszabály-módosításokról.[18]

[15] További információkat a jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmaz.

[16] Az uniós bejelentőlap egy javaslat a tagállamok számára arra nézve, hogy hogyan érdemes bejelenteni az ügyleteket az uniós együttműködési mechanizmus felé.

[17] A német jogszabályban az „ügycsoportok” gazdasági ágazatokat jelentenek. Ha az ügylettel érintett vállalkozás kapcsolódik e gazdasági ágazatok valamelyikéhez, a befektető köteles bejelenteni az ügyletet a hatóságoknak, és az ügylet végrehajtása („lezárása”) a német hatóságok jóváhagyásáig érvénytelen.

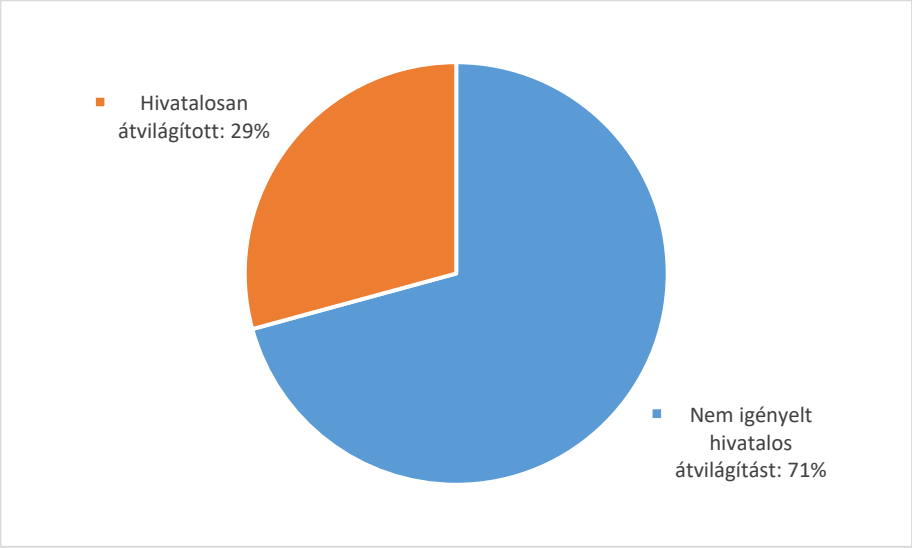
[18] A tagállamok által bejelentett átvilágítási mechanizmusok jegyzéke a következő internetcímen tekinthető meg: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/june/tradoc_157946.pdf

3. FEJEZET: A TAGÁLLAMOK AKTIVITÁSA A KÖZVETLEN KÜLFÖLDI TŐKEBEFEKTETÉSEK ÁTVILÁGÍTÁSA TERÜLETÉN

Az FDI-rendelet létrehoz az Európai Bizottság és az EU-tagállamok számára egy együttműködési mechanizmust a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása terén. Annak eldöntése ugyanakkor, hogy az átvilágítás mely tőkebefektetésekre terjedjen ki, melyek kapjanak jóváhagyást, és milyen feltételekkel, a tőkebefektetés helye szerinti tagállam feladata. Ez a fejezet a tagállamok által a saját jogszabályaik és átvilágítási mechanizmusuk keretében a 2021. évben átvilágított ügyekre vonatkozóan szolgáltatott adatokra támaszkodik, és azokat összesíti.

Összességében elmondható, hogy 2021-ben nemzeti szinten jelentős számú engedélyezés iránti kérelmet nyújtottak be.[19] Az FDI-rendeletnek a jelentéstételi kötelezettséget szabályozó 5. cikke alapján a tagállamok 1563 engedélyezés iránti kérelemről és hivatalból indított eljárásról számoltak be a 2021. év tekintetében.[20]

6. ábra: A tagállamok aktivitása a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása területén

Forrás: a tagállamok által jelentett adatok

[19] Egyes tagállamok egyetlen, az átvilágítási jogszabályaik hatálya alá tartozó ügyről sem számoltak be. Egy tagállam egy általános adatot adott meg az engedélyezés iránti kérelmek számáról, és két (részleges) adatot az eljárások kimeneteléről. Egy másik tagállam az első jelentés tárgyidőszakában jelzettnél lényegesen alacsonyabb számú ügyletről számolt be a 2021. év tekintetében, mert az irányadó jogszabály hatálybalépése előtt előzetes értékelésnek vetette alá a dossziékat. Egyes tagállamok a bejelentési kötelezettség fennállásáról kezdeményezett konzultációk számáról is beszámoltak, amely szintén szerepel ebben a számadatban.

[20] Fontos megjegyezni, hogy a tagállamok eltérő átvilágítási mechanizmusokat működtetnek, ami azt jelenti, hogy a jelentett ügyek a hazai eljárástól függnek (alkalmazási terület, a hatályvizsgálat előzetes vagy utólagos volta stb.). Például egyes tagállamok a hivatalos átvilágítási eljárás megindítása előtt határoznak arról, hogy az adott ügy a rendelet hatálya alá tartozik-e, míg mások ezt csak a hivatalos eljárás megindítását követően teszik meg. Ennek megfelelően az e fejezetben bemutatott grafikonok és számadatok célja, hogy a tagállamok által végzett átvilágításokról a tagállamok által jelentett adatok alapján adjanak pontos képet, függetlenül a tagállamok belső rendszereitől.

Az adatokból nyilvánvaló, hogy a tagállamok egyre több ügyben végeznek hivatalos átvilágítást. A tagállamok az 1563 engedélyezés iránti kérelem és hivatalból indított eljárás nyomán az esetek mintegy 29%-ában végezték el a hivatalos átvilágítást. Ez az adat növekedést mutat a 2020-ban végzett hivatalos átvilágítások számához képest.[21] A növekedés magyarázható azzal, hogy a nemzeti hatóságok nagyobb figyelmet szentelnek annak, mi számít potenciálisan „kritikus" tőkebefektetésnek, de a befektetések által mutatott általános tendenciával is. A tagállamok az összes kérelem mintegy 71%-a esetében állapították meg, hogy az adott ügy nem tartozik a rendelet hatálya alá, vagy pedig hogy a biztonságra és a közrendre gyakorolt hatás egyértelmű hiánya miatt nem igényel hivatalos átvilágítást.

Az engedélyezés iránti kérelmek száma szintén nagyon egyenlőtlenül oszlik meg az EU-tagállamok között: a 2021. évben négy tagállam kezelte az engedélyezés iránti kérelmek és a hivatalból vizsgált ügyek mintegy 70%-át.

A 2021-ben hivatalos átvilágításnak alávetett olyan esetek közül, amelyek kapcsán a tagállamok jelentették az eljárás kimenetelét,[22] az ügyletek többségét (73%) a tagállam feltétel nélkül engedélyezte, azaz nem követelt meg külön intézkedést a befektető részéről.

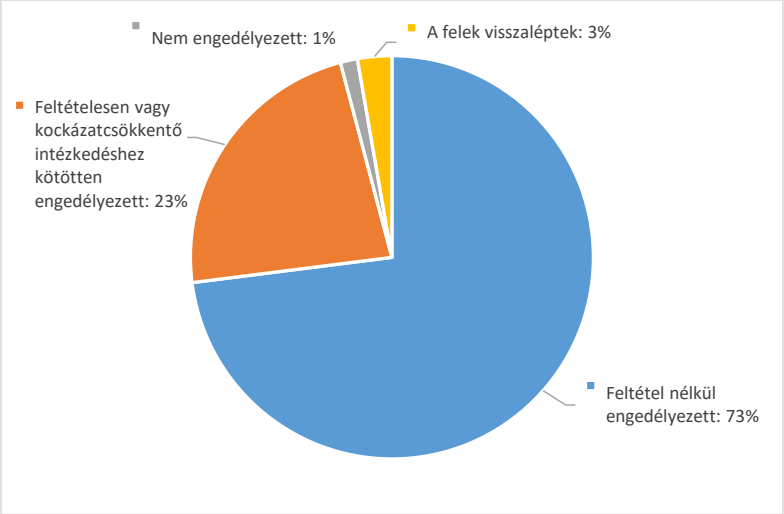
A határozatok 23%-a esetében ugyanakkor a hatóság feltételesen vagy kockázatcsökkentő intézkedések meghozatalához kötötten engedélyezte az adott ügyet. Ezekben az esetekben az átvilágítást végző nemzeti hatóság meghatározott intézkedésekről, biztosítékokról vagy kötelezettségvállalásokról egyezett meg a befektetővel, és csak ezt követően hagyta jóvá a tervezett közvetlen külföldi tőkebefektetést.

Végezetül a nemzeti hatóságok a határozathozatallal végződő ügyek mindössze 1%-a esetében tagadták meg az engedélyezést, míg további 3% esetében a felek elálltak a tervezett ügylettől.

[21] Az első éves jelentésben a 2020. év egészére vonatkozóan jelzett adat 20% volt.

[22] A 7. ábrán látható adatok az összes hivatalosan átvilágítottként bejelentett ügy egy részét figyelmen kívül hagyják. A tagállamok az ügyek 68,5%-a esetében számoltak be a meghozott határozat tartalmáról. Az ügyek egy részét átvitték 2022-re, ezek kimenetele 2021-ben tehát még ismeretlen volt. A figyelmen kívül hagyott ügyeket egyetlen tagállam jelentette; ez a tagállam csak kettőt jelzett a négy lehetséges kimenetel közül.

7. ábra: Jelentett határozatok a közvetlen külföldi tőkebefektetésekkel kapcsolatos ügyekben

Forrás: a tagállamok által jelentett adatok

Összegzésképpen a fenti megállapítások fő tanulságai a következők:

- A tagállamok 2020-hoz képest 2021-ben érzékenyebbnek ítélték a beérkező kérelmeket, amit a hivatalos átvilágítás alá vont ügyek részarányának növekedése jelez.
- Az engedélyezés iránti kérelmek egyenlőtlenül oszlanak meg az EU-tagállamok között, négy országban nyújtották be az összes kérelem körülbelül 70%-át. Az első éves jelentésben ugyanez az arány 86,5% volt. A csökkenés diverzifikációt jelez a tagállamok átvilágítási tevékenységében.
- Azon ügyek többségében, amelyek kapcsán a tagállam beszámolt a határozat tartalmáról, az eljáró hatóság 2021-ben feltétel nélkül engedélyezte az ügyletet (73%, az első jelentésben ez az arány 79% volt).
- A határozathozatallal lezárt ügyek 23%-a esetében a hatóság kockázatcsökkentő intézkedést rendelt el (ez jelentős növekedés az előző jelentésben jelzett 12%-hoz képest).
- A tagállamok mindössze az ügyletek 1%-a esetében tagadták meg az engedélyezést (az első jelentés tárgyidőszakában ez az arány valamivel nagyobb, 2% volt), ami megerősíti, hogy az Európai Unió továbbra is nyitott a közvetlen külföldi tőkebefektetések előtt, és a tagállamok csak azon ügyletek engedélyezését tagadják meg, amelyek biztonsági vagy közrendi szempontból nagyon súlyos fenyegetést képeznek.

4. FEJEZET: UNIÓS EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÖZVETLEN KÜLFÖLDI TŐKEBEFEKTETÉSEK ÁTVILÁGÍTÁSA TERÜLETÉN

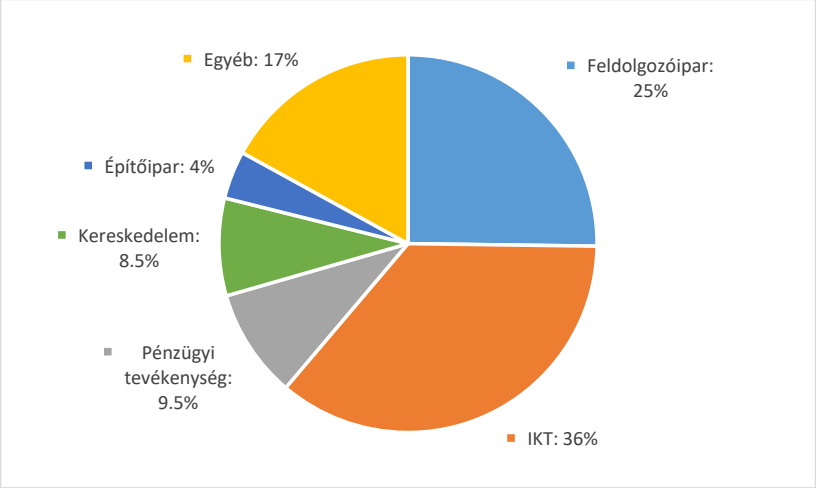
1. Az FDI-rendelet szerinti bejelentések és egyéb intézkedések

A 3. fejezet összefoglalta a nemzeti szinten végzett átvilágítások szintjét. Az ott bemutatott adatok azokra a tőkebefektetésekre vonatkoznak, amelyekről nemzeti szinten megállapítást nyert, hogy teljesítik az FDI-rendelet szerinti átvilágítás elvégzésének feltételeit.

A 2021. évben az FDI-rendelet 6. cikke alapján 13 tagállam összesen 414 bejelentést tett,[23] míg a közvetlen külföldi tőkebefektetésekről készült első jelentés[24] tárgyidőszakában 11 tagállam tett ilyen bejelentést. E bejelentések több mint 85%-a öt tagállamtól érkezett (Ausztria, Franciaország, Németország, Olaszország és Spanyolország). A bejelentett ügyletek a befektetés célágazata, a végső befektető honossága és az ügylet értéke tekintetében jelentős eltéréseket mutatnak.

Az öt legtöbb ügylettel érintett gazdasági ágazat az IKT-szektor, a feldolgozóipar, a pénzügyi tevékenység,[25] a kereskedelem és az építőipar volt[26] (az első éves jelentésben az építőipar az „egyéb” kategóriában szerepelt). Az első három ágazat azonos az első éves jelentés szerintivel, de sorrendjük eltérő.

8. ábra: Fő célágazatok általában (2021)[27]

23 Ez az adat öt, 2020-ban előzetesen bejelentett, de csak 2021-ben feldolgozott ügyet is tartalmaz.

24 Lásd: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0714

25 A pénzügyi tevékenység a holdingtársaságok, az alapok és más hasonló, a pénzügyi ágazatban működő szereplők által végzett vagy nekik betudható azon tevékenységet jelenti, amelynek célja meghatározott (tőke)részesedés vagy a célvállalkozás feletti ellenőrzés megszerzése.

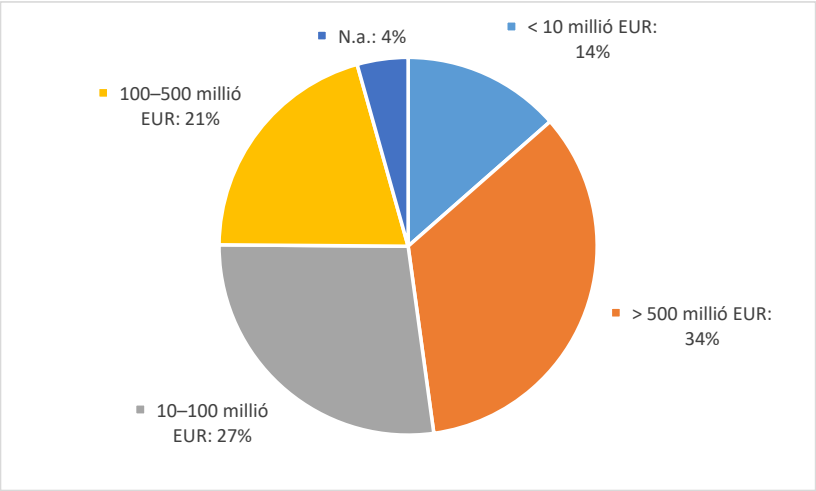
26 Az első éves jelentésben a sorrend a következő volt: feldolgozóipar, IKT, kereskedelem (sorrendben a NACE C, J és G nemzetgazdasági ága).

27 Mivel egy-egy ügy több ágazatra (azaz több, a NACE szerinti nemzetgazdasági ágra) is kiterjedhet, az ábrán bemutatott esetszám nagyobb a 2021-ben bejelentett ügyletek teljes számánál. Az „egyéb” kategória minden olyan ágazatot magában foglal, amelynek részaránya 4% alatt volt (például villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás; szállítás, raktározás).

Forrás: a tagállamok bejelentései

Az ügyleti értéket tekintve az ügyletek többségének értéke[28] 500 millió EUR alatt volt,[29] a legnagyobb csoportot (34%) azonban az 500 millió EUR feletti ügyletek képezték.

9. ábra: A közvetlen külföldi tőkebefektetésre irányuló bejelentett ügyletek egyedi értéke (2021)[30]

Forrás: a tagállamok bejelentései

A bejelentett ügyletek értéke széles skálán mozgott: a legalacsonyabb megjelölt ügyleti érték 1 EUR, a legmagasabb körülbelül 29–31 milliárd EUR volt.

Az FDI-rendelet előírásai szerint a közvetlen külföldi tőkebefektetésre irányuló ügyletek értékelése két lehetséges szakaszban történik. Az 1. szakaszban végzett értékelés minden bejelentett ügyletre kiterjed, de csak az ügyletek egy része jut el a 2. szakaszba. A 2. szakaszban részletesebb értékelésre kerül sor azon ügyletek tekintetében, amelyek több tagállam biztonságát vagy közrendjét érinthetik, vagy kockázatot képezhetnek az uniós érdekű projektekre vagy programokra nézve. A 2. szakaszban értékelt ügyeket az Európai Bizottság vélemény kibocsátásával is lezárhatja.

A 414 bejelentett ügy 86%-át a Bizottság az 1. szakaszban lezárta, a fennmaradó 11% (az első jelentésben 14%) pedig átkerült a 2. szakaszba, és a Bizottság további információkat kért a bejelentő tagállamtól. Az ügyek 3%-a e jelentés tárgyidőszakának végén még folyamatban volt, azaz sem az 1., sem a 2. szakaszban nem került lezárásra.[31]

---

28 Az érték – amennyiben rendelkezésre áll – a célvállalkozásra vonatkozik, amely nagyobb célvállalat uniós székhelyű leányvállalata is lehet.

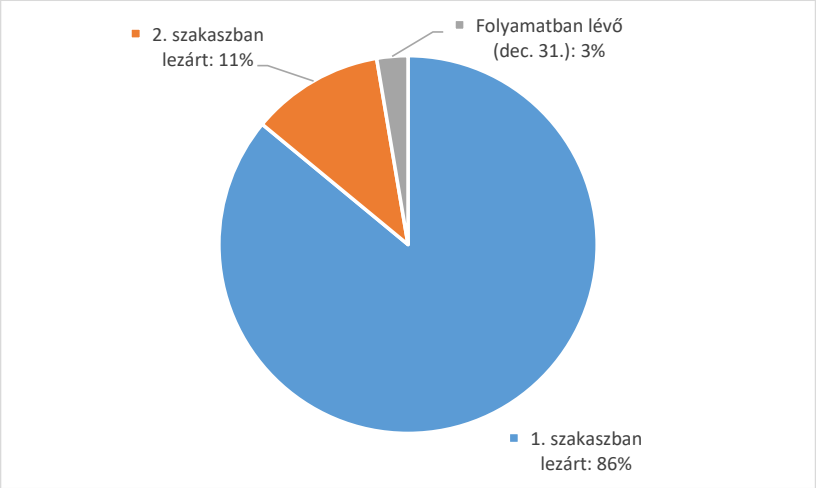
29 Az első éves jelentés tárgyidőszakában az ügyletek többsége alacsonyabb értéket képviselt, a 10 és 100 millió EUR közötti sávba esett. Az IKT-szektorban létrejött ügyletek képviselték a legmagasabb értéket, az „egyéb szolgáltatás” ágazatban megvalósult ügyletek pedig a legalacsonyabbat.

30 Az „n.a.” jelölés arra utal, hogy az adatot nem adták meg, az nem áll rendelkezésre vagy tárgytalan.

31 E jelentés 2021. december 31-i zárónapján a 414 bejelentett ügy közül 11 volt folyamatban.

Az Európai Bizottság által a 2. szakasz megnyitásakor kért kiegészítő információk az adott ügylettől, valamint a bejelentést alátámasztó információk részletességétől és minőségétől függően jelentős eltérést mutatnak.[32]

10. ábra: Az 1. és a 2. szakaszban lezárt, valamint a még folyamatban lévő ügyek

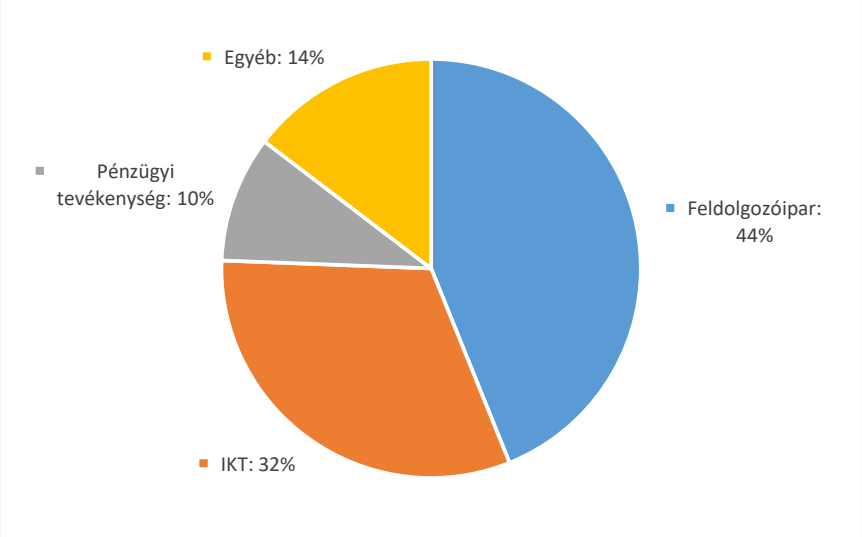
Forrás: a tagállamok bejelentései

A kért információk jellemzően a következők: a célvállalkozás termékeire és/vagy szolgáltatásaira vonatkozó adatok; az érintett termékek kettős felhasználású termékként való lehetséges besorolása; ügyfelek, alternatív szállítók és piaci részesedések; az ügylettel a befektető által a célvállalkozásban szerzett befolyás; a célvállalkozás szellemi tulajdonnal kapcsolatos portfóliója és K+F-tevékenysége; valamint a befektető további meghatározó jellemzői és stratégiája. Ezekre az információkra azért van szükség, hogy jobban fel lehessen mérni a befektetés céljának kritikus jellegét vagy a befektetőhöz társuló esetleges kockázatokat.

A 2. szakaszban vizsgált ügyleteket javarészt a feldolgozóiparban, az IKT-szektorban és a pénzügyi tevékenység területén tervezték. A feldolgozóipar és az IKT együtt a 2. szakaszban értékelt összes ügy 76%-át adta. Az IKT-szektor esetében kiugró növekedés figyelhető meg: az ágazat az előző jelentés tárgyidőszakában mért 17%-kal szemben e jelentés tárgyidőszakában már 32%-os részarányt képviselt.

[32] A rendelet 6. cikke szerinti bejelentésre szolgáló, a befektetőtől származó információk alapján kitöltendő bejelentőlap és a gyakori kérdéseket tartalmazó aktualizált dokumentum célja a rendelet szerinti bejelentések bizonyos fokú egységességének és a befektetőre és a befektetési célra vonatkozó minimális szintű információk megadásának biztosítása. Mindkét dokumentum megtekinthető a következő internetcímen: http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2006

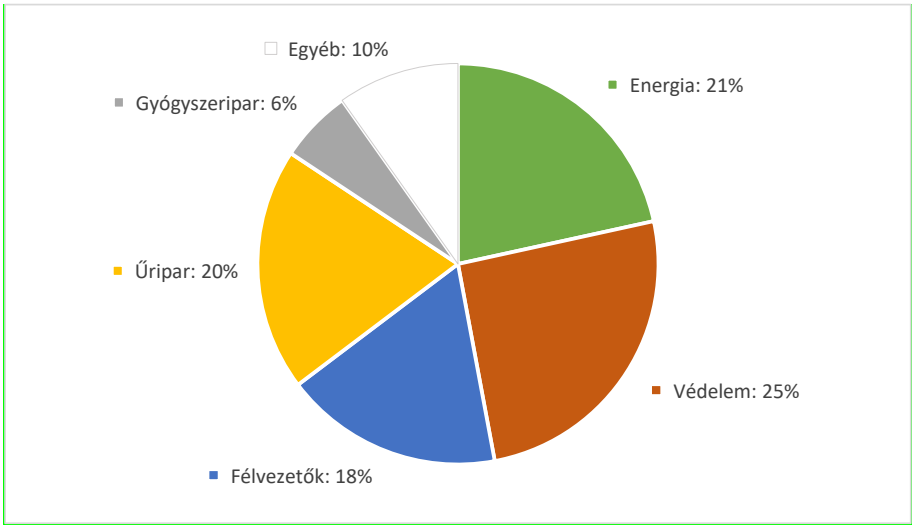
11. ábra: A 2. szakaszban vizsgált legfontosabb gazdasági ágazatok (2021)[33]

Forrás: a tagállamok bejelentései

A legnagyobb részarányt képviselő feldolgozóipar több kritikus infrastruktúrát, illetve technológiát magában foglal (védelem, űripar, energia, egészségügy és gyógyszeripar, félvezetők). Az ágazaton belül a bejelentések csaknem fele (45%) a védelmi szektorra és az űriparra vonatkozott.

12. ábra: Részterületek a 2. szakaszban vizsgált feldolgozóipari ügyeken belül (2021)

Forrás: a tagállamok bejelentései

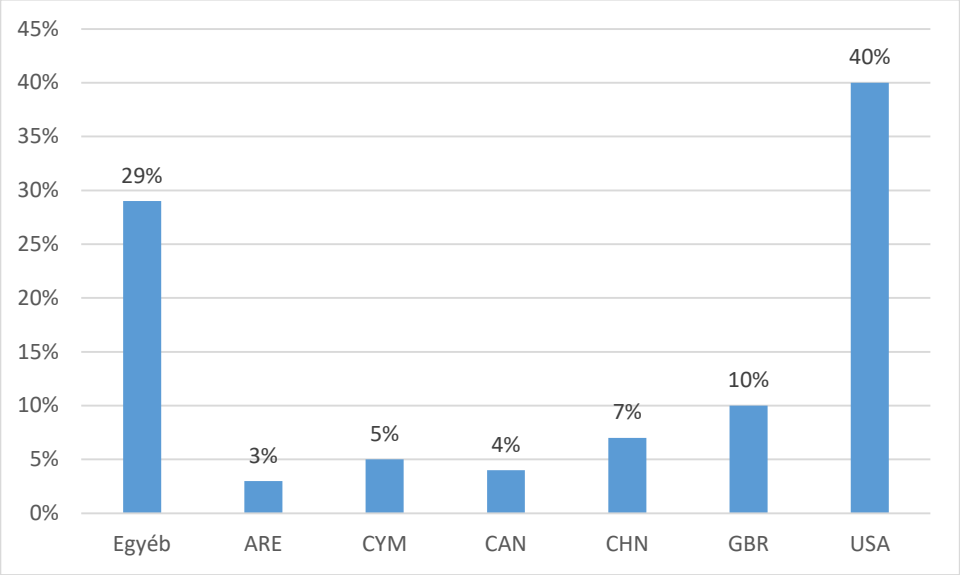
[33] Lásd a 25. lábjegyzetet.

A 2. szakaszban vizsgált 47 ügyet kilenc tagállam jelentette be.[34] A 2. szakaszban vizsgált összes ügyet figyelembe véve a tagállamoknak átlagosan 22 (legalább 3 és legfeljebb 101) naptári napra volt szükségük a kért információk megküldéséhez (az első jelentésben ugyanez az időtartam átlagosan 31, legalább 2 és legfeljebb 101 naptári nap volt).

Az FDI-rendelet nem határoz meg konkrét határidőket a tagállamok válaszának megküldésére, de az információk maradéktalan beérkezéséig a rendelet szerinti határidők szünetelnek.

A végső befektető honosságát tekintve az Európai Bizottságnak 2021-ben bejelentett 414 ügyben az öt fő honossági ország az USA, az Egyesült Királyság, Kína, a Kajmán-szigetek és Kanada volt. Oroszország az ügyek kevesebb mint 1,5%-a, Fehéroroszország pedig az ügyek 0,2%-a mögött állt.

13. ábra: A végső befektető honossága a 2021. évi ügyekben

Forrás: a tagállamok bejelentései

A 2021-ben bejelentett összes ügy 28%-a (az első jelentésben 29%-a) volt több joghatóságra kiterjedő ügylet, azaz olyan ügylet, amelyben több tagállam is érintett volt (és amelyet így több tagállam is bejelentett).[35] E bejelentések esetében a célágazat jellemzően az IKT-szektor, a feldolgozóipar, a kereskedelem és a pénzügyi tevékenység volt.

[34] Az első jelentés tárgyidőszakában a 2. szakaszban vizsgált 36 ügyet hat tagállam jelentette be.

[35] A több joghatóságra kiterjedő ügyletek ebben az összefüggésben olyan FDI-ügyletek, amelyek esetében a befektetési cél több tagállamban jelen lévő vállalatcsoport, tehát például olyan vállalatcsoport, amely több tagállamban is rendelkezik leányvállalattal. A körülményektől és az érintett tagállamok átvilágítási mechanizmusának sajátosságaitól függően ezeket az ügyleteket **több tagállam is bejelenti**, bár ritkán koordinált és összehangolt módon.

Táblázat: Több tagállamra kiterjedő ügyletek és fő célágazatok

IKT 39%
Feldolgozóipar 20%
Kiskereskedelem 11%
Pénzügyi tevékenység 9%
Egyéb 32%

Forrás: a tagállamok bejelentései

A rendelet 6. cikke alapján 2021-ben bejelentett ügyek vizsgálatán túlmenően az Európai Bizottság egyetlen esetben sem élt a rendelet 7. cikke szerinti lehetőséggel (korábban azonban igen, ahogyan arról az első jelentés beszámolt). A 7. cikk lehetővé teszi az Európai Bizottság számára olyan tőkebefektetések hivatalból történő átvilágítását, amelyekről egy tagállam tekintetében tudomást szerez, függetlenül attól, hogy az érintett tagállam rendelkezik-e átvilágítási mechanizmussal.

A Bizottság által a rendelet 6., 7. és 8. cikke alapján kibocsátott véleményeket a rendelet 10. cikke értelmében bizalmasan kell kezelni. Ezért ebben a jelentésben ezekről a véleményekről nem adhatók egyedi információk.

A Bizottság az összes bejelentett ügy kevesebb mint 3%-ában bocsátott ki véleményt (az előző jelentésben az arány ugyanekkora volt), kizárólag olyan esetekben, amikor az ügy körülményei – konkrétabban a befektető kockázati profilja és a befektetési cél kritikus jellege – azt szükségessé tették. A kibocsátott véleményekben javasolt kockázatcsökkentő intézkedések a feltárt kockázatokkal és a kritikus jelleg mértékével arányosak, és specifikusan azokhoz igazodnak.

A Bizottság a véleményben javasolhatja a releváns információknak az átvilágítást végző tagállammal való megosztását, és javaslatokat fogalmazhat meg a feltárt kockázatok kezelésére szolgáló lehetséges kockázatcsökkentő intézkedésekre vonatkozóan is.

Végső soron – a Bizottság véleményének kellő figyelembevételével – mindig a tőkeberuházás helye szerinti tagállam dönt az ügylet sorsáról

A fenti adatokból ugyanazok a fő következtetések vonhatók le, mint az első éves jelentés esetében.

Mindenekelőtt kijelenthető, hogy az EU együttműködési mechanizmusának keretei között az ügyfeldolgozás továbbra is zökkenőmentes. A 2021-ben bejelentett 414 ügy túlnyomó többségét (86%) már az 1. szakaszban, tehát nagyon gyorsan sikerült lezárni. Mindössze a bejelentett ügyek 11%-a zárult le a 2. szakaszban (ugyanez az arány az első jelentésben 14% volt), és a Bizottság csupán a szóban forgó ügyek 3%-a kapcsán bocsátott ki véleményt..

Másodszor: megfigyelhető az a tendencia, hogy az átvilágítások egyre inkább megoszlanak a tagállamok között. A négy legaktívabb tagállamtól 2021-ben a benyújtott kérelmek mintegy 70%-a érkezett, miközben ugyanez az arány az első jelentésben 86,5% volt.

Harmadszor: bár az 1. szakaszban a Bizottság az ügyek többségét gyorsan, az előírt 15 naptári napon belül értékeli, a 2. szakaszba jutó eljárások időtartama jelentős eltéréseket mutat attól függően, hogy a tagállamoknak mennyi időre van szükségük a Bizottság kiegészítő

információkérésének megválaszolásához, ez pedig sok esetben a kért információkat birtokló befektetőtől függ.

Negyedszer: a rendelet alapján bejelentett ügyekben érintett főbb ágazatok (IKT, feldolgozóipar, pénzügyi tevékenység, kereskedelem) és a végső befektető honossága (USA, Egyesült Királyság, Kína, Kajmán-szigetek és Kanada) nagyrészt tükrözi az e jelentés 1. fejezetében és a jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum 1. szakaszában bemutatott, a főbb célágazatokkal és a végső befektetők honosságával kapcsolatos tendenciákat.

Ötödször: a tagállamok által bejelentett ügyek egy jelentős hányada esetében a rendelet 4. cikkében felsorolt tényezők közül legalább egy jelen volt. Ilyen tényező volt különösen a kritikus infrastruktúra és technológia vagy a kettős felhasználású termékek érintettsége, az érzékeny információkhoz való hozzáférés, valamint az állami tulajdonú vagy az állam ellenőrzése vagy befolyása alatt álló külföldi befektető részvétele.

2. Az Oroszországhoz vagy Fehéroroszországhoz köthető közvetlen külföldi tőkebefektetések az ukrajnai invázió összefüggésében

Az Oroszország által Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított és Fehéroroszország által aktívan támogatott, indokolatlan katonai agresszió nyomán az EU 2022-ben széles körű és erőteljes korlátozó intézkedéseket (szankciókat) fogadott el mindkét országgal szemben. Az Oroszországgal szembeni szankciók célja, hogy aláássák a Kreml képességét a háború finanszírozására, súlyos gazdasági és politikai következményeket rójanak az orosz politikai elit háborúért felelős tagjaira, és szűkítsék Oroszország gazdasági bázisát. Tekintettel arra, hogy Fehéroroszország anyagi támogatást nyújt az orosz invázióhoz, az EU ezzel az országgal szemben további szankciókat fogadott el. A Fehéroroszországgal szembeni szankciók célja, hogy hasonló hatásokat váltsanak ki, mint az Oroszországgal szembeniek.

Bár a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása és a szankciók egymástól független jogi keretbe illeszkednek, és mind céljuk, mind hatásmódjuk eltérő, Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója nagyobb éberséget tesz szükségessé az Unióban megvalósuló közvetlen orosz és fehérorosz tőkebefektetések kapcsán. Ez a kör tágabb, mint a szankciók hatálya alatt álló személyek és szervezetek befektetéseinek köre. A jelenlegi körülmények között fokozott a kockázata annak, hogy minden olyan, az EU-ban lévő kritikus fontosságú eszközökre irányuló tőkebefektetés fenyegeti a tagállamok biztonságát vagy közrendjét, amely közvetlenül vagy közvetve olyan személyhez vagy szervezethez kötődik, amely az orosz vagy a fehérorosz kormány tulajdonában, ellenőrzése vagy befolyása alatt van.

Ebből kiindulva annak érdekében, hogy az orosz és a fehérorosz kormányhoz bármilyen módon kötődő szervezetek vagy szervek által eszközölt, az EU területén lévő kritikus fontosságú eszközökre irányuló tőkeberuházások kiemelt figyelmet kapjanak, az Európai Bizottság 2022 áprilisában iránymutatást fogadott el az Oroszországból és a Fehéroroszországból eredő közvetlen külföldi tőkebefektetésekről.[36]

[36] Lásd a 14. lábjegyzetet.

3. Lépések 2021. január 1. óta és távolabbi tervek

Ez a jelentés egy, az Unió biztonságának és közrendjének megvédése szempontjából fontos európai szakpolitika konszolidációjáról tanúskodik. A tagállami FDI átvilágítási mechanizmusok létrehozása és folyamatos továbbfejlesztése, az EU együttműködési mechanizmusának 2021. évi fejlődése, valamint a közvetlen külföldi tőkebefektetések terén a partnerországokkal – különösen az EU–USA Kereskedelmi és Technológiai Tanács FDI-munkacsoportja keretei között az Amerikai Egyesült Államokkal – folytatott együttműködés lehetővé tette az EU számára az uniós átvilágítási rendszer alapjainak megszilárdítását. Alig másfél évvel az FDI-rendelet hatálybalépése után az EU máris tapasztalt, proaktív szereplőnek számít a közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágítása területén.

A jelentés igazolja az FDI-rendelet és az együttműködési mechanizmus egyértelmű hozzáadott értékét. Az EU által létrehozott rendszer értékes, hatékony eszköznek bizonyult. Nincs jele annak, hogy a rendelet szerinti bejelentések, vélemények vagy más intézkedések kiszivárogtak volna. A rendelet 6., 7. és 8. cikkének alkalmazásában **szolgáltatott információk megfelelő kezelése és védelme alapvető fontosságú** ahhoz, hogy az összes érintett fél – az ügyletben részt vevő felek, a bejelentő tagállam, a 26 további tagállam és az Európai Bizottság – között meglegyen a szükséges és nélkülözhetetlen bizalom.

A rendelet eredményes végrehajtásának megkönnyítése, valamint a rendelet 6. cikke alapján tett tagállami bejelentések minőségének és teljességének javítása érdekében a Bizottság hozzáférhetővé tette a befektetőknek szóló **bejelentőlap** aktualizált változatát. Emellett 2021 júniusában a **gyakori kérdéseket** tartalmazó dokumentumot is aktualizálta.

Az Európai Bizottság továbbra is elősegíti a **bevált módszerek** tagállamok közötti cseréjét, és ennek érdekében megszervezte a tagállami képviselők első személyes találkozóját. A találkozóra 2022 márciusában került sor valamennyi tagállam képviselőjének részvételével, azt követően, hogy a résztvevőknek a világjárvány idején csak virtuálisan volt módjuk eszmét cserélni egymással. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a folyamat összességében javítható lenne, különösen a tagállamok által azonosított területeken. Általános volt ugyanakkor az egyetértés arról, hogy a szabályozás és az együttműködési mechanizmus nagyon kielégítően működik, és nagy hozzáadott értéket képvisel mind az érintett ügyletekkel kapcsolatos végső döntéseknek a nemzeti hatóságok általi meghozatala, mind pedig az Európai Unió érdekeinek (projektjeinek és programjainak) védelme szempontjából.

Az Európai Bizottság egyértelműen arra számít, hogy a tagállamok nagyon hamar elfogadják és megerősítik a közvetlen külföldi tőkebefektetésekre vonatkozó nemzeti átvilágítási jogszabályaikat és mechanizmusaikat, különösen a potenciálisan kockázatos külföldi tőkeberuházásokat illetően. A Bizottság ezt az álláspontját már több alkalommal kifejtette, például a 2020-ban a tagállamok számára arról kibocsátott iránymutatásban, hogy az EU-t érő népegészségügyi válsághelyzetekben és a gazdasági sebezhetőségek kapcsán hogyan alkalmazzák FDI átvilágítási mechanizmusaikat,[37] legutóbb pedig az arra vonatkozó, szintén a tagállamok számára kibocsátott iránymutatásban, hogy hogyan kezeljék az Oroszországból és a Fehéroroszországból származó közvetlen külföldi tőkebefektetéseket.[38] Most már csak idő kérdése, hogy mind a 27 tagállam rendelkezzen működő mechanizmussal, és ezáltal közvetlenül

[37] Lásd a 13. lábjegyzetet.
[38] Lásd a 14. lábjegyzetet.

is segítse a közös biztonsági cél elérését. A nemzeti FDI átvilágítási mechanizmussal rendelkező tagállamok számának növekedésével várhatóan intenzívebbé válik az FDI-rendelet alapján folytatott együttműködés. Mindazonáltal a jelenlegi bizonytalan gazdasági környezetben a jövőbeli bejelentések számát és jellegét nehéz előre jelezni.

A **továbbfejlesztés lehetséges módozatait** illetően az Európai Bizottság 2021-ben kezdeményezte **egy tanulmány elkészítését az FDI együttműködési mechanizmusról**. A tanulmány célja a nemzeti hatóságok és az Európai Bizottság által végzett átvilágítások közötti összefüggésrendszer elemzése, valamint az esetleges hatékonysági és eredményességi kérdések azonosítása az FDI-rendelet szakpolitikai céljai tükrében.[39] A tanulmány megállapításait a Bizottság figyelembe fogja venni akkor, amikor 2023-ban döntenie kell az FDI-rendelet felülvizsgálatának szükségességéről. A tanulmány várhatóan 2022 nyarára készül el.

[39]A tanulmány egyedi célkitűzései a következők: i. a jelenleg átvilágítási mechanizmussal rendelkező tagállamok hatályos jogszabályainak bemutatása; ii. annak áttekintése, hogy a nemzeti jogszabályok és az FDI-rendelet hogyan szabályozzák az FDI-rendelettel létrehozott együttműködési mechanizmus keretében a nemzeti hatóságok között és az Európai Bizottsággal folytatott együttműködést; iii. olyan, a nemzeti jogszabályok jelenlegi rendszerével és az FDI-rendelettel kapcsolatos jelentős problémák azonosítása, amelyek az FDI-rendelet szakpolitikai céljai tükrében csökkentik a rendszer hatékonyságát és/vagy eredményességét; valamint iv. azon igény elemzése, hogy a befektetőkre és más érdekeltekre háruló adminisztratív terhek mindenkor arányosak legyenek a szakpolitikai célokkal és a felmerülő biztonsági vagy közrendi aggályokkal.